

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรแบบ Non-degree และระบบคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชและมหาวิทยาลัยเปิดในเอเชีย ผู้วิจัยได้อาศัยแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการศึกษา โดยนำเสนอเรียงตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. หลักสูตรแบบ Non-degree
2. ระบบคลังหน่วยกิต
3. การจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. ลักษณะการเรียนของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
5. ระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
6. การจัดการศึกษาและหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเปิดในต่างประเทศ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรแบบ Non-degree

1.1 ความหมายของหลักสูตร Non-degree

หลักสูตร Non-degree ในปัจจุบันได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ต้องการให้บุคคลที่จบการศึกษาสามารถนำความรู้มาใช้ในการประกอบอาชีพและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความหมายของหลักสูตร Non-degree ไว้ ดังนี้

Georgetown University (2013) กล่าวว่า หลักสูตร Non-degree เป็นหลักสูตรที่ไม่ใช่ปริญญาของมหาวิทยาลัย คือ หลักสูตรหรือชั้นเรียนใด ๆ ที่ดำเนินการโดยไม่มีเป้าหมายในการสะสมชั่วโมงเครดิตไปสู่ระดับปริญญา นักเรียนที่เรียนหลักสูตร Non-degree มักเป็นผู้ที่ต้องการข้อมูลเพื่อความรู้ทั่วไปหรือเพื่อพัฒนาทักษะเพื่อวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับงาน

Best Master degree (n.d.) กล่าวว่า หลักสูตร Non-degree เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนจะไม่สามารถได้ใบปริญญาก็คือ ผู้เรียนจะเรียนหลักสูตร Non-degree ในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยโดยไม่ได้รับเครดิตสำหรับหลักสูตรเหล่านั้น นักเรียนเหล่านี้จะเข้าชั้นเรียนเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อหรือเตรียมความพร้อมสำหรับชั้นเรียนในอนาคต ผู้สอนจะให้คะแนนนักเรียนที่ไม่ได้รับปริญญาในลักษณะเดียวกับที่ให้คะแนนนักเรียนระดับปริญญาอย่างไรก็ตาม การประเมินจะตัดสินเพียงแค่ผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้นแทนที่จะเป็นเกรด โดยทั่วไปแล้วนักศึกษาที่ไม่ได้รับปริญญาจะมีทางเลือกในชั้นเรียนน้อยกว่าที่นักศึกษาระดับปริญญาจะมีให้

Normandale Community College (n.d.) กล่าวว่า ผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาต่อจะเป็นผู้ที่เลือกกว่าจะต้องการปริญญาหรือไม่ต้องการปริญญาในเวลาที่สมัครเข้าเรียน ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับปริญญา คือ บุคคลที่มีเป้าหมายในการเรียนการสอนที่นำไปสู่การได้รับประกาศนียบัตรการศึกษาระดับปริญญาสองปีหรือการโอนหน่วยกิตไปยังวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาอื่นในที่สุด แต่สำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้รับปริญญา คือ บุคคลที่มีเป้าหมายในการเรียนหลักสูตรจำนวนจำกัด เพื่อจุดประสงค์ในการเพิ่มคุณค่าส่วนบุคคลหรือวิชาชีพและผู้ที่ไม่มีความสนใจในการสะสมหน่วยกิตเพื่อรับประกาศนียบัตรหรือปริญญา

1.2 ความสำคัญของหลักสูตร Non-degree

หลักสูตร Non-degree มีความสำคัญมากในการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคใหม่ ซึ่งนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร Non-degree ไว้ ดังนี้

Benham (1999, p. 9) ได้เขียนบทความเรื่อง “ความสามารถในการแข่งขันระดับโลกสำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาธุรกิจและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง” ได้กล่าวถึงนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาปัจจุบันจำนวนมากที่เป็นทั้งพนักงานประจำและนักศึกษาพาร์ทไทม์ในห้องเรียนเนื่องจากนักศึกษาเหล่านั้นจะต้องทำงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในตลาด ในขณะที่ Soller (2011) ระบุว่าความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ทำให้มหาวิทยาลัย และผู้ให้บริการทางการศึกษาสามารถเข้าถึงนักศึกษาได้โดยง่าย และนักศึกษาเหล่านี้สามารถใช้ประโยชน์ในโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านั้นอาจมีสถานะนักศึกษาที่เลือกเรียนหลักสูตรแบบ Non-degree ได้และคาดว่าจะมีเป็นจำนวนมาก

Haddad (2006) นักวิชาการด้านการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา กล่าวว่า การเรียนรู้อัตมศึกษา สำหรับศตวรรษที่ 21 จะแบ่งออกเป็น 3 ประการ ประการแรก Haddad มองว่า บุคคลในระดับอุดมศึกษาจะประกอบด้วย “สามวัย” คือ “วัยแรกแย้ม” คือ วัยที่เป็นนักเรียนก่อนเข้าสู่อาชีพหรือทำงาน “วัยที่สอง” คือ วัยของผู้ใหญ่ที่อยู่ในช่วงกลางอาชีพที่ต้องการปรับทักษะและกลยุทธ์ของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งในชีวิตส่วนตัวและเป็นมืออาชีพ และ “วัยที่สาม” อธิบายถึงบุคคลที่ตระหนักถึงการสิ้นสุดของกระบวนทัศน์ในการทำงานและการเกษียณอายุ แต่ไม่ว่าจะอยู่ในหมวดหมู่อายุใดนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีแนวโน้มที่จะแสวงหาการศึกษาที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรแบบ Non-degree

ประการที่ 2 จะเกี่ยวข้องกับสาเหตุที่ผู้ใหญ่และนักเรียนหลักสูตรแบบ Non-degree ต้องการที่จะเรียนรู้ งานของ Houle (1961) เรื่อง The Inquiring Mind พบว่า บุคคลที่ยังคงตื่นตัวและต้องการการเรียนรู้ตลอดช่วงวัยผู้ใหญ่ โดยเหตุผลในการศึกษาต่อ พบว่า มี 3 ลักษณะที่สำคัญ คือ บุคคลที่มุ่งเน้นเป้าหมาย (ความสำเร็จ) บุคคลที่มุ่งเน้นกิจกรรม (ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วม) และบุคคลที่มุ่งเรียนรู้ (การเห็นคุณค่าของการเรียนรู้)

ประการที่ 3 การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายทางการศึกษาที่หลากหลาย เป้าหมายเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจเป้าหมายของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการวางแผนอาชีพที่หลากหลาย กระบวนการคิดที่เน้นความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่ง Hu (1985) กล่าวว่า เป้าหมายสำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อการขอหนังสือรับรอง ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพ การเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติม ความต้องการด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง หรือความต้องการในการขยายบทบาททางสังคมและกิจกรรมใหม่ ๆ

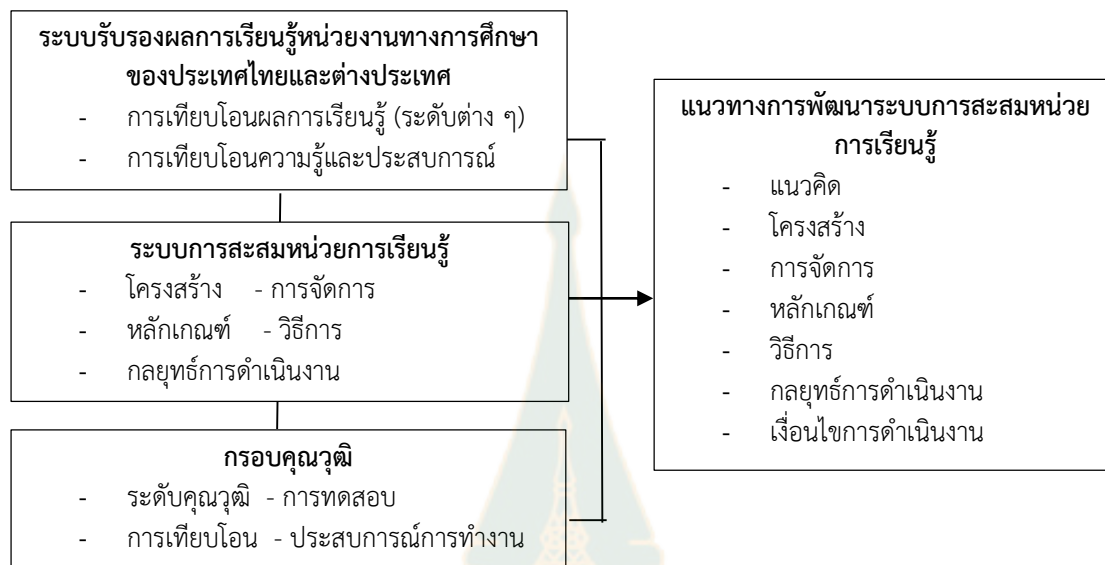
กล่าวโดยสรุป หลักสูตร Non-degree เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนต้องการศึกษาเพื่อหาความรู้ทั่วไปหรือเพื่อต้องการปรับทักษะและกลยุทธ์ของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งในชีวิตส่วนตัวและการวางแผนอาชีพที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการคิดที่เน้นความรู้เพื่อการประกอบอาชีพ ความก้าวหน้าในการทำงาน การศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพ การเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติม ความต้องการด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง หรือความต้องการในการขยายบทบาททางสังคมและกิจกรรมใหม่ ๆ โดยผู้เรียนจะได้รับสมรรถนะบัตร วุฒิบัตร หรือสัมฤทธิ์บัตร แต่ไม่ได้รับปริญญาบัตร

2. ระบบคลังหน่วยกิต

แนวคิดของการสะสมหน่วยการเรียนรู้หรือคลังหน่วยการเรียนรู้ หรือคลังหน่วยกิตการเรียนรู้โดยการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior Learning: RPL) เริ่มขึ้นเมื่อ Brown (1992) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ทหารผ่านศึกในสหรัฐอเมริกาที่กลับจากสงครามโลกครั้งที่สอง และสงครามเวียดนามพยายามจะเข้าศึกษาในระบบการศึกษาปกติ แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาเดิมรองรับ จึงมีความพยายามของสถาบันการศึกษาหลายสถาบันในรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้ร่วมมือกันจัดทำระบบการเทียบมาตรฐานความรู้ในระบบ กับรายวิชาตามหลักสูตรในระบบการเรียนการสอนปกติ ซึ่งต่อมาเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายทั้งใน สหรัฐอเมริกาและทั่วโลก เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลีและเครือรัฐออสเตรเลีย เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย เริ่มให้ความสำคัญอย่างจริงจังเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 ได้บัญญัติว่า “การจัดการการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน” รวมทั้ง กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ก) ได้กำหนดระดับคุณวุฒิออกเป็น 9 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1 มัธยมศึกษาตอนต้น ระดับ 2 มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับ 3 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับ 4 อนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับ 5 ปริญญาตรี ระดับ 6 ประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับ 7 ปริญญาโท ระดับ 8 ประกาศนียบัตร

บัณฑิตชั้นสูง ระดับ 9 ปริญาเอก โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ฯ ทั้งด้านแนวคิดโครงสร้าง การจัดการ หลักเกณฑ์ วิธีการ กลยุทธ์และเงื่อนไขการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องดังปรากฏดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แนวคิดโครงสร้าง การจัดการ หลักเกณฑ์ วิธีการ กลยุทธ์และเงื่อนไขการพัฒนาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้

ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการออกประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบผลการศึกษาและเทียบประสบการณ์ที่เป็นระบบคลังหน่วยกิต โดยคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้ออกประกาศ เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ออกมาใช้ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2565 (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้นำมาเป็นแนวทางออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบผลการศึกษาและเทียบประสบการณ์เข้าสู่ชุดวิชาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2565 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2565ก) และหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบผลการศึกษาและเทียบประสบการณ์เข้าสู่ชุดวิชาในหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2565ข) ซึ่งประกาศทั้ง 2 ฉบับ ดังกล่าว มีสาระสำคัญเกี่ยวกับลักษณะการเทียบงานรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาของผู้ศึกษาจากการศึกษาในระบบ การเทียบผลการเรียนรู้ของผู้ศึกษาจากการศึกษานอกระบบ การเทียบประสบการณ์ของผู้ศึกษาจากการศึกษาตามอัธยาศัย หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบผลการศึกษาและเทียบประสบการณ์เข้าสู่ชุดวิชา วิธีการดำเนินการและการบันทึกผลและการอุทธรณ์ รวมถึงประกาศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการเรียนการสอนระดับต่ำกว่าปริญญาในระบบโมดูลการสอนทางไกล พ.ศ. 2565 ณ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2565ค) ที่ปรากฏข้อความใน หมวด 4

การเทียบโอนและการสำเร็จการศึกษา ข้อ 16 การสำเร็จการศึกษาและการสะสมหน่วยกิตเข้าระบบคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ คือ (1) ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษานอกระบบการเรียนรู้ที่มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง 3 หน่วยกิต ให้ได้รับการรับรอง เป็นใบสมรรถนะบัตร (2) การสะสมหน่วยกิตเข้าระบบคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด (3) การเทียบโอนหน่วยกิตที่สะสมในระบบคลังหน่วยกิตเข้าสู่หลักสูตรของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

สำหรับประเทศที่ถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการจัดการเกี่ยวกับระบบคลังหน่วยกิตที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการเปิดโอกาสการเรียนรู้ให้ประชาชนอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การจัดการศึกษาของสาธารณรัฐเกาหลี หรือประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งระบบคลังหน่วยกิตเป็นระบบที่สร้างขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามพระราชบัญญัติรับรองหน่วยกิตของประเทศ ในปี ค.ศ. 1997 มหาวิทยาลัยเปิดแห่งชาติเกาหลี (KNOU) ซึ่งมีนักศึกษามากกว่า 200,000 คน ก็มีการจัดโปรแกรมที่เรียกว่า Non-degree program ขึ้น ชื่อว่า Prime College ซึ่งเดิมนั้นเป็นโปรแกรมที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติปริญญาที่มีเปิดสอนตามปกติ โดยเป้าหมายของโปรแกรมนี้นำไปให้ประชาชนทั่วไปทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ แต่เนื่องจากมีนักศึกษาจำนวนมากขึ้น และนักศึกษาได้ ยื่นคำร้องในการเทียบเครดิตจากโปรแกรกดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงอนุญาตให้ผู้เรียนสามารถใช้เครดิตในโปรแกรมเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรที่ได้รับปริญญา มิใช่เพียงแต่มหาวิทยาลัยเปิดเท่านั้น หากแต่สถาบันการศึกษาอื่นๆของเกาหลีก็มีการใช้ระบบคลังหน่วยกิตมาใช้ เช่น สถาบันการศึกษาเอกชน สถาบันมรดกวัฒนธรรมพิเศษ โปลีเทคนิค เป็นต้น อรุณี ตระการไพโรจน์ (2561) ได้สะท้อนว่าสาธารณรัฐเกาหลีหรือประเทศเกาหลีใต้ ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงในการ เปิดโอกาสการเรียนรู้ให้ประชาชนอย่างกว้างขวางด้วยการใช้ “ระบบคลังหน่วยกิต” วางแผนการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของผู้เรียน ตามเวลา สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบตลอดชีวิตของประชาชนได้โดยตลอด ซึ่งระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมและระบบมหาวิทยาลัยตามปกติไม่สามารถให้ได้ โดยใช้ระบบคลังหน่วยกิตที่เรียกว่า Academic Credit Bank System - ACBS เพื่อช่วยให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงโอกาสการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้โดยใช้ผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้นอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้ โดยเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Korean Qualification Framework –NQF) และคุณวุฒิวิชาชีพ (Vocational Qualification System-VQS) ได้อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

นอกจากนี้ประเทศเกาหลีใต้ยังมีการออกกฎหมายการรับรองผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้นอกระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัยพร้อมนโยบายสนับสนุนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางสะสมการเรียนรู้ รับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษาตลอดชีวิตอื่น ๆ ผู้เรียนสามารถนำหน่วยกิตจากสถาบันการศึกษามาขอรับรองเข้าสู่ ACBS ได้นั้นคือ สถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งชาติ(สาธารณรัฐเกาหลี) ที่ก่อตั้งขึ้นปี ค.ศ. 2008 ตาม

มาตรา 19 ของพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต มีหน้าที่หลักในการรับรองหลักสูตรการประเมินและการออกประกาศนียบัตร (สมศักดิ์ นาวายุทธ์, 2557)

อีกประเทศหนึ่งที่ได้ถือได้ว่าการจัดการศึกษาตลอดชีวิตและมีการพัฒนาระบบสะสมผลการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ประเทศไต้หวัน ซึ่งจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิตมาจากการภาครัฐให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยกเว้นการศึกษาของคนในชาติโดยการออกกฎหมายพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิตในปี ค.ศ. 2002 (The Lifelong Learning Act) เพื่อเป็นการสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตของคนในชาติและลดความแตกต่างระหว่างการศึกษาระบบและการศึกษานอกระบบ ในมาตราที่ 16 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติไว้ว่า “To encourage the willingness of member of the public to participate in lifelong learning, the central competent authority shall establish achievement certification systems for informal education learning activities, to serve as a reference basis for recognition in school admissions or for consideration in job promotion evaluations. The establishment of the learning achievement certification systems referred to in the preceding paragraph shall include curriculum approval, recognition of learning achievement, the period of validity of credits, conditions for recognition in admissions, and other related, matters. The regulations therefore shall be prescribed by the central competent authority.” ซึ่งมีความหมายว่า เพื่อเป็นการกระตุ้นความเต็มใจที่จะศึกษาตลอดชีวิตของคนในชุมชน หน่วยงานกลางผู้มีอำนาจจะต้องสร้างระบบการให้ประกาศนียบัตรความสำเร็จจากการศึกษาในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกิจกรรมการศึกษานอกระบบทุกประเภท เพื่อให้เป็นเอกสารอ้างอิงและหลักฐานการรับรู้ถึงความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนเพื่อประกอบการศึกษาต่อ หรือเป็นข้อมูลเพื่อการพิจารณาในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสร้างระบบการให้ประกาศนียบัตรความสำเร็จจากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น หมายความว่า การอนุมัติหลักสูตรจำนวนหน่วยกิต เงื่อนไขการรับเข้าและข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กฎเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องได้รับการกำหนดโดยหน่วยงานกลางที่มีอำนาจ

ซึ่งในปี ค.ศ. 2003 กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้ประกาศรูปแบบการรับรองการศึกษานอกระบบและการรับรองความสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นทางการ ซึ่งจากประกาศดังกล่าวทำให้มีการตั้งคณะกรรมการรับรองหลักสูตรการศึกษานอกระบบในประเทศเพื่อเป็นการกระตุ้นการรับรองการศึกษานอกระบบ ซึ่งมีการตั้งศูนย์การวิจัยการศึกษาผู้ใหญ่ ณ National Taiwan Normal University ซึ่งได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือการรับรองหน่วยกิตการเรียนและสร้างมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ระบบ Academic Credit Bank System ได้เริ่มมีการพัฒนาจากนั้นเป็นต้นมา ซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบในการพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Learning) สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ ได้มีการออกกฎหมายสนับสนุนการรับรองผลการศึกษานอกระบบ และตามอัยยาศัย ประชาชนทั่วไปที่อยู่นอกระบบการศึกษาเริ่มได้รับแรงจูงใจและมาขอรับการรับรองและศึกษา แบบต่อเนื่อง เมื่อมีการเชื่อมระบบเข้ากับการให้วุฒิการศึกษา

ระดับปริญญา (Yung, 2014) การผ่านร่างกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตในปี ค.ศ 2002 ทำให้เกิดรากฐานทางกฎหมายในการรับรองการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีการประกาศใช้วิธีปฏิบัติในการรับรองผลการศึกษานอกระบบและได้ทดลองใช้ระบบการรับรองผลการศึกษานอกระบบเป็นเวลา 3 ปี แต่จากการตั้งศูนย์และคณะกรรมการรับรองหลักสูตรการศึกษานอกระบบพบว่าระบบดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่จะได้รับปริญญาจากการเรียนรู้นอกระบบแบบเดิมของตนได้ จึงเป็นแรงกระตุ้นจากผู้เรียนและสถาบันการศึกษา ให้มีการเชื่อมการรับรองการศึกษานอกระบบเข้ากับการให้ปริญญาบัตรและเริ่มดำเนินการเชื่อมโอนหน่วยกิตกับวุฒิปริญญาอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 2007 ได้สำเร็จ (Hwang, 2005 อ้างถึงใน อรุณี ตรีการไพโรจน์) Yung (2014) และ Hwang (2005) ให้ข้อมูลว่าระบบการรับรองการให้ปริญญาในประเทศเป็นระบบที่รัฐบาลเป็นผู้ตั้งต้นพัฒนาความคิดและรูปแบบของระบบคลังหน่วยกิต ออกกฎหมาย นโยบาย และข้อกำหนดอื่นที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลยังให้การสนับสนุนและการผ่านการรับรองหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนการสอนในระบบคลังหน่วยกิตที่ตอบรับพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิตได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป ระบบคลังหน่วยกิต หมายถึง ระบบการสะสมหน่วยกิตจากการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง เพื่อนำไปใช้รับประกาศนียบัตร วุฒิปริญญาตรี สัมฤทธิบัตร อนุปริญญา หรือปริญญาตรีตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย โดยไม่มีข้อจำกัดด้านอายุ วุฒิการศึกษาเดิมของผู้เรียน และระยะเวลาในการเรียน

3. การจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3.1 ความหมายของหลักสูตรการศึกษา

ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ ธวัชชัย ชัยจิระฉายากุล และปราณี สังขะตะวรรณ (2552) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนการเรียนรู้และประสบการณ์หรือกิจกรรมทั้งหลายที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน โดยได้จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ คำว่า แผนการเรียนรู้ ประสบการณ์ สถาบันการศึกษา และ ผู้เรียน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรดังนี้

1) แผนการเรียนรู้ หมายถึง เนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ตลอดจนแผนกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือให้เกิดประสบการณ์ขึ้นในตัวผู้เรียน

2) ประสบการณ์ หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมในที่นี้รวมถึง เนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยผ่านทางกิจกรรมที่สถานศึกษาหรือผู้สอนเป็นคนจัดให้ ดังนั้น คำว่า ประสบการณ์กับกิจกรรมจึงเป็นคำที่ใช้แทนกันได้ แต่ต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำหรือมีส่วนร่วม

3) สถาบันการศึกษา หมายถึง หน่วยงานทุกประเภทและทุกระดับที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาหรือจัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน

4) ผู้เรียน หมายถึง นักเรียน นักศึกษา หรือผู้เรียนที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรต่าง ๆ ที่สถาบันการศึกษาจัดให้

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงหลักสูตรตามนิยามนี้จะประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนที่เป็นแผน (สำหรับ) การเรียนรู้ กับประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งแต่ละส่วนมีขอบข่ายดังต่อไปนี้

1. แผน (สำหรับ) การเรียนรู้ มีการนำเสนอแผนการเรียนรู้ในรูปแบบและชื่อเรียกต่างๆ ดังนี้

1.1 ตัวหลักสูตร หรือหลักสูตรที่จัดพิมพ์เป็นเล่ม ซึ่งภายในเล่มจะประกอบด้วยเนื้อหาหรือสังเขปวิชา หรืออาจจะประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ที่ละเอียดที่มีทั้งจุดหมาย เนื้อหา กิจกรรมการสอน และการประเมินผล เช่น ตัวหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นต้น

1.2 แผนการเรียนรู้ที่ขยายออกไปจากตัวหลักสูตร โดยกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้ให้พิสดารมากขึ้นซึ่งมีชื่อเรียกและรูปแบบต่างๆ เช่น โครงการสอน ประมวลการสอน บันทึกการสอน คู่มือครู แผนการสอน หนังสือเรียน หนังสือเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนสื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์การสอนในรูปแบบอื่น

2 ประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนของการนำแผนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติในรูปของการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ หรือตามตัวหลักสูตรที่กำหนดไว้ล่วงหน้า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในขั้นนี้ ได้แก่ การสอนของอาจารย์ การเรียนของนักศึกษา การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ กิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้หรือประสบการณ์ในตัวผู้เรียน

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษา หมายถึง แผนการเรียนรู้และประสบการณ์หรือกิจกรรมทั้งหลายที่สถาบันการศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทุกระดับชั้น เนื่องจากหลักสูตรเป็นข้อกำหนดที่ระบุมวลประสบการณ์ที่กำหนดไว้ของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ เจตคติ และทักษะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3.2 หลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้เปิดหลักสูตรที่หลากหลาย แต่ละหลักสูตรที่เปิดสอนได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันคือ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้ให้การรับรองคุณวุฒิบัณฑิต มสธ. จึงมีศักดิ์และสิทธิ์เช่นเดียวกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งอื่นๆ ทุกประการ

หลักสูตรที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กองแผนงาน งานสารสนเทศ ยุทธศาสตร์, 2565) มีดังนี้

1) หลักสูตรการศึกษา ระดับปริญญาตรี

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (ม.ป.ป.ค))

- 1.1) สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- 1.2) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 1.3) สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- 1.4) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 1.5) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 1.6) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- 1.7) สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
- 1.8) สาขาวิชารัฐศาสตร์
- 1.9) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
- 1.10) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 1.11) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (ม.ป.ป.ช).)

- 2.1) สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- 2.2) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 2.3) สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- 2.4) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 2.5) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 2.6) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- 2.7) สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
- 2.8) สาขาวิชารัฐศาสตร์
- 2.9) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
- 2.10) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 2.11) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 2.12) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

3) โครงการสัมฤทธิ์บัตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ดำเนินการเปิดสอนชุดวิชาในโครงการสัมฤทธิ์บัตร

ดังนี้ (<https://sites.google.com/view/ranglearn/>)

3.1) สำคัญของโครงการสัมฤทธิ์บัตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชยึดมั่นในอุดมการณ์ "การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้ถ้วนทั่วทุกกลุ่มชน" จากการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ โดยไม่มีอุปสรรคด้านเวลาและสถานที่ เป็นการเปิดโอกาสการศึกษาให้ทุกคนไม่จำกัดอายุและวุฒิการศึกษา

ได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะทางวิชาการและวิชาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตเพิ่มวิทยฐานะในหน้าที่การงานเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เมื่อสอบผ่านชุดวิชาใดจะได้รับใบสัมฤทธิ์บัตรรับรองความรู้ในชุดวิชานั้นๆ สามารถโอนชุดวิชาที่สอบผ่านเข้าในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีของ มสธ. ได้

นักศึกษา มสธ. ที่ลงทะเบียนเรียนตามปกติ สามารถเข้าศึกษาในโครงการนี้ควบคู่ไปด้วยได้ เมื่อสอบผ่านขอโอนชุดวิชาเข้าในหลักสูตรปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ขณะนั้นได้ จะทำให้จบปริญญาตรีเร็วขึ้น

มสธ. เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนทุกคนทุกระดับชั้นเข้าสู่ “การเรียนปริญญาตรีล่วงหน้ากับโครงการสัมฤทธิ์บัตร ” เพื่อให้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา เรียนสะสมชุดวิชาที่สอบผ่านโอนเข้าหลักสูตรปริญญาตรี มสธ. ได้รับโอกาสที่ดีเรียนปริญญาตรีก่อนจบมัธยมศึกษา และเพิ่มโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้มีโอกาสประกอบอาชีพและประสบผลสำเร็จในชีวิต “จบปริญญาตรีอายุน้อย พร้อมเพิ่มทางเลือกในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ”

โครงการสัมฤทธิ์บัตรยังได้เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ต้องขัง ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยกิจกรรมทางการศึกษาและมุ่งมั่นกับการศึกษาเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาศักยภาพของตน และแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพโครงการฯ กำหนดให้สมัครเรียนได้ครั้งละ 1- 3 ชุดวิชา จากชุดวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย เมื่อสอบผ่านตามเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยจะมีสิทธิได้รับใบสัมฤทธิ์บัตรรับรองความรู้ในชุดวิชา ทั้งนี้ รายชื่อชุดวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาจะประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับชุดวิชาที่เปิดสอน ซึ่งมีบางชุดวิชาที่ไม่ได้เปิดสอนในโครงการฯ เช่น ชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพฯ เป็นต้น (ฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกล สำนักการศึกษา ต่อเนื่อง, (ม.ป.ป.ก).

3.2) คุณสมบัติของผู้สมัครเรียนสัมฤทธิ์บัตร

ผู้สนใจทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ไม่จำกัดเพศ อายุและวุฒิการศึกษา

3.3) หลักฐานการสมัครที่ต้องจัดส่งให้มหาวิทยาลัย

1. ใบสมัครโครงการสัมฤทธิ์บัตร ดิทรูปถ่ายสี ขนาด 1 นิ้ว ด้วยกาวเท่านั้น
2. รูปถ่ายสี ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 1 รูป พร้อมเขียนชื่อ – ชื่อสกุล ด้านหลังรูปถ่าย (ใช้ในการจัดทำบัตรประจำตัวผู้เรียน)

3. สำเนาทะเบียนบ้าน หน้า que แสดงรายการเกี่ยวกับบ้าน และหน้าที่มีชื่อผู้สมัครปรากฏอยู่ หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน หรือสำเนาหนังสือพาสปอร์ต (Passport) ที่ยังไม่หมดอายุ ใดอย่างหนึ่ง จำนวน 1 ฉบับ

- พระภิกษุ/สามเณร ที่ยังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนให้ใช้สำเนาหนังสือสุทธิ พระแทนบัตรประจำตัวประชาชน

- นักเรียนที่ยังไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนให้ใช้สำเนาสูติบัตร (ใบแจ้งเกิด)

4. สำเนาหนังสือสำคัญการเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ - ชื่อ - ชื่อสกุล (กรณีคำนำหน้าชื่อ - ชื่อ - ชื่อสกุลที่ปรากฏในเอกสารที่ใช้ในการสมัครไม่ตรงกัน) จำนวน 1 ฉบับ

5. กรณีผู้สมัครเป็นผู้ต้องขัง จะต้องจัดส่งหนังสืออนุญาตให้เข้าศึกษากับมหาวิทยาลัยจากกรมราชทัณฑ์มาพร้อมกับเอกสารการสมัครมหาวิทยาลัยจึงจะขึ้นทะเบียนเป็นผู้เรียนให้จำนวน 1 ฉบับ

6. กรณีผู้สมัครเป็นผู้พิการ ให้จัดส่งสำเนาบัตรประจำตัวคนพิการ หรือสำเนาสมุดประวัติประจำตัวคนพิการ จำนวน 1 ฉบับ

หมายเหตุ ผู้สมัครเรียนโครงการสัมฤทธิ์บัตรที่สมัครเรียนในรุ่นใดรุ่นหนึ่งภายในปีเดียวกัน (ปี 2562) มหาวิทยาลัยอำนวยความสะดวกให้สามารถใช้หลักฐานการสมัครเดิมได้ ยกเว้นหลักฐานการสมัครที่จัดส่งมาแต่เดิมนั้น มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

3.4) หลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่ดำเนินการโดยสำนักการศึกษาต่อเนื่อง มีพันธกิจ วิสัยทัศน์ และค่านิยมหลัก ดังนี้ (ฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกล สำนักการศึกษาต่อเนื่อง, ม.ป.ป.ข)

ภาพที่ 2.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และหลักสูตรฝึกอบรมของสำนักการศึกษาต่อเนื่อง หมายเหตุ. จาก ฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกล สำนักการศึกษาต่อเนื่อง. (ม.ป.ป.ข). *หลักสูตรฝึกอบรม*.

<https://www.stou.ac.th/offices/Oce/index.htm>

จากพันธกิจ วิสัยทัศน์ และค่านิยมหลักดังกล่าว สำนักต่อเนื่องได้จัดทำหลักสูตรเพื่อบริการแก่ผู้สนใจดังนี้ ดังนี้

หลักสูตรฝึกอบรม

คลิก

หลักสูตรฝึกอบรม
(Public Training)

หลักสูตรฝึกอบรมทางไกล
(e-Training)

ฝึกอบรมในหน่วยงาน
(In-house Training)

คอร์สออนไลน์
(MOOCs)

ดาวน์โหลดเอกสาร
(เช่นไฟล์ Word, PDF & บันทึกเสียง)

การเข้าร่วมอบรม

เกียรติบัตร
(สามารถทำคุณวุฒิ)

 หลักสูตรฝึกอบรมประจำปี 2562 สำนักการศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	
<ul style="list-style-type: none"> ● การเขียนหนังสือราชการ หนังสือโต้ตอบ และรายงานการประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดทำบทความเป็นต้นสายของสหกรณ์ตามระบบสากล GHS
<ul style="list-style-type: none"> ● การเตรียมพดียงเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคหัวใจและหลอดเลือด 	<ul style="list-style-type: none"> ● การใช้โปรแกรม SPSS for Windows ในกรณีศึกษาข้อมูลตามสถิติ
<ul style="list-style-type: none"> ● การอบรมสำหรับผู้นอกรับใบอนุญาตเป็นรถคนทุกหนทุกแห่งด้วยรถยนต์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาศักยภาพการจดบันทึกและนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพด้วยเทคนิค Visual Note
<ul style="list-style-type: none"> ● การใช้โปรแกรม USREL โปรแกรมทดสอบสถิติสำหรับกรณีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การพัฒนาศักยภาพการประชาสัมพันธ์ในชุมชน
<ul style="list-style-type: none"> ● การเขียนบทความวิจัยทางเภสัชศาสตร์ทางสุขภาพเพื่อเผยแพร่ในระดับชาติ เชนนานาชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การเขียนผลงานวิชาการและบทความ
<ul style="list-style-type: none"> ● เทคนิคการใช้ Google Application 	<ul style="list-style-type: none"> ● Visual Thinking เทคนิคคิดเป็นภาพบันทึกเป็นระบบ
<ul style="list-style-type: none"> ● การสื่อสารการตลาดออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทางอังกฤษ
<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างภาพ Infographic ด้วย Microsoft PowerPoint 	<ul style="list-style-type: none"> ● วิทยาการสื่ออาชีพ
<ul style="list-style-type: none"> ● การประเมินผลงานและโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทฤษฎีและพัฒนากิจการ (R&D)
<ul style="list-style-type: none"> ● มนุษย์พัฒนาและจิตวิทยาในการทำงานกับ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ทักษะการตัดสินใจสูงสำหรับทฤษฎีด้วยโปรแกรม Mplus และ HLM
<ul style="list-style-type: none"> ● คอมพิวเตอร์เบื้องต้น 	<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารพัฒนาประสานงานนิติการจังหวัดอำนาจ พ.ศ. 2560 อย่างมืออาชีพ
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้กระบวนการในขั้นตอนปฏิบัติการพยาบาล 	

ภาพที่ 2.3 หลักสูตรฝึกอบรมของสำนักงานการศึกษาต่อเนื่อง

หมายเหตุ. จาก ฝ่ายบริการเผยแพร่ทางไกล สำนักงานการศึกษาต่อเนื่อง. (ม.ป.ป.ช). *หลักสูตรฝึกอบรม*.
<https://www.stou.ac.th/offices/Oce/index.htm>

4. ลักษณะการเรียนของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ลักษณะการเรียนของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีดังนี้

1) เรียนด้วย ทำงานด้วยก็ได้

นักศึกษา มสธ. สามารถประกอบอาชีพในระหว่างที่เรียนได้

2) เรียนในสถาบันการศึกษาแห่งอื่นได้ในเวลาเดียวกัน

นักศึกษา มสธ. สามารถศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งอื่นในเวลาเดียวกันได้ เพราะนักศึกษา มสธ. ไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ แต่สามารถเรียนได้ด้วยตนเองตามความพร้อมและความสะดวก ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนคุณวุฒิและช่องทางประกอบอาชีพได้กว้างขวางขึ้นเมื่อสำเร็จการศึกษา

3) ประหยัด

นักศึกษา มสธ. เสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อย เนื่องจากนักศึกษาสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าตำราฯลฯ

4) สะดวก

นักศึกษา มสธ. สามารถเรียนอยู่ที่บ้านหรือที่อื่น ๆ ได้สะดวก สามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากห้องสมุด มุม มสธ. เข้ารับการสอนเสริม และสอบไล่หรือสอบซ่อม ณ สนามสอบและศูนย์บริการการศึกษา มสธ. ในจังหวัดของตน รวมทั้งสามารถลงทะเบียนได้ทั้งทางไปรษณีย์ ทางธนาคาร ทางโทรศัพท์ และทางอินเทอร์เน็ต

5) อิสระ

นักศึกษา มสธ. มีอิสระในการกำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับความพร้อมความสะดวก และสภาพแวดล้อมของนักศึกษาเอง

6) เอกสารการสอนประจำชุดวิชาที่มีคุณภาพ

เอกสารการสอนประจำชุดวิชาของมหาวิทยาลัยเขียนโดยคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ เนื้อหา สาระละเอียดสมบูรณ์ สามารถศึกษาและเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง

7) มีการศึกษาวิชาทหาร

นักศึกษา มสธ. ที่อายุไม่เกิน 26 ปี และสำเร็จการศึกษาวิชาทหารตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป สามารถเรียนวิชาทหารต่อจนจบหลักสูตรชั้นปีที่ 3 หรือชั้นปีที่ 5 ในระหว่างที่ศึกษาใน มสธ.

8) ทุนการศึกษา

นักศึกษา มสธ. ที่มีสิทธิรับทุนการศึกษาสามารถยื่นเรื่องเพื่อขอรับทุนการศึกษาได้เหมือนสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ

9) ผู้สูงอายุ

สำหรับผู้สมัครที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มหาวิทยาลัยยกเว้นค่าธรรมเนียมแรกเข้า จำนวนเงิน 800 บาท

5. ระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ ระบบการเรียนการสอนทางไกล โดยมี กิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อประสม ได้แก่ สื่อหลักและสื่อเสริมเติมเต็มในรูปแบบสื่อ สิ่งพิมพ์และสื่อดิจิทัล รวมทั้งกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น การสอนเสริม การสัมมนาเสริมและการ สัมมนาเข้ม ผู้เรียนจะใช้วิธีการเรียนด้วยตนเองในเวลาและสถานที่ที่สะดวก

จากความท้าทายในปัจจุบันและอนาคตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้พัฒนาระบบการจัดการศึกษาทางไกลให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และได้มาตรฐาน โดยได้มีนโยบายการปฏิรูปและการปรับแต่งแปลงโฉมของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อมุ่งปรับปรุงระบบการศึกษาทางไกลและระบบที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลที่ สนับสนุนทุกชั้นตอน

การจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแต่ละระดับ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ม.ป.ป.ง).

5.1 การจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้มีการปฏิรูปและปรับแต่งแปลงโฉมเพื่อปรับปรุงระบบ การศึกษาทางไกลและระบบที่เกี่ยวข้องในการใช้เทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาการจัดการศึกษาแบบเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับปริญญาตรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แผน ดังภาพต่อไปนี้

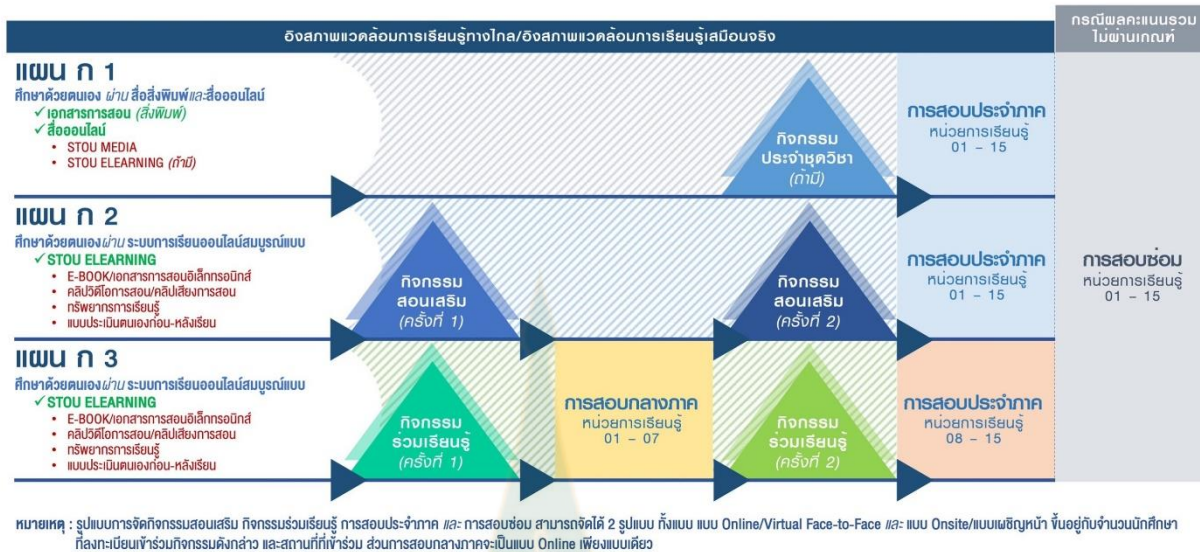
แนวทางการจัดกิจกรรมสอนเสริม //และ-กิจกรรมร่วมเรียนรู้ หรือ ชุดวิชาภาคปฏิบัติ ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (14 ธันวาคม 2564)

<p>การศึกษาด้วยตนเอง</p>	<p>○ แผน ก 1 (ไม่มีกิจกรรมประจำชุด)</p>		<p>กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ศึกษาผ่านเอกสารการสอน หรือ ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบอีเลิร์นนิ่ง <p>กิจกรรมวัดและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> การสอบประจำภาคการศึกษา (100 คะแนน)
<p>กิจกรรมสอนเสริม (เก็บ 40 คะแนน)</p> <p>เป้าหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> เสริมความเข้าใจเนื้อหา พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พัฒนาทักษะการเขียนแบบ พัฒนาความรู้ด้านทักษะและผลสัมฤทธิ์ <p>วิธีการถ่ายทอด</p> <p>เป็นการสอนแบบตัวต่อตัว</p> <p>รูปแบบการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> แบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) แบบเสมือนจริง (Virtual) 	<p>○ แผน ก 2</p> <p>การเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนทำกิจกรรมสอนเสริม</p> <p>ครั้งที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ศึกษานำเข้าเอกสารการสอนหน่วยที่ 01 - 07 ทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียนหน่วยที่ 01 - 07 ทำกิจกรรมท้ายเรื่องหน่วยที่ 01 - 07 ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบอีเลิร์นนิ่ง สัปดาห์ก่อนการเรียนหน่วยที่ 01 - 07 <p>ครั้งที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ศึกษานำเข้าเอกสารการสอนหน่วยที่ 08 - 15 ทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียนหน่วยที่ 08 - 15 ทำกิจกรรมท้ายเรื่องหน่วยที่ 08 - 15 ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบอีเลิร์นนิ่ง สัปดาห์ก่อนการเรียนหน่วยที่ 08 - 15 	<p>ครั้งที่ 1 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง (รวม 12 ชั่วโมง การเรียนรู้) (เก็บ 20 คะแนน)</p> <p>วันที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียน ปฐมนิเทศการจัดกิจกรรมสอนเสริมครั้งที่ 1 ศึกษานำเข้าเอกสารการเรียนรู้ ระดับตอน หน่วยที่ 01 - 03* (เก็บ 10 คะแนน) ทำกิจกรรมสัปดาห์ก่อนความรู้และประสบการณ์ หน่วยที่ 01 - 03* (เก็บ 10 คะแนน) <p>วันที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียน ศึกษานำเข้าเอกสารการเรียนรู้ ระดับตอน หน่วยที่ 04 - 07* ทำกิจกรรมสัปดาห์ก่อนความรู้และประสบการณ์ หน่วยที่ 04 - 07* (เก็บ 10 คะแนน) <p>ครั้งที่ 2 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง (รวม 12 ชั่วโมง การเรียนรู้) (เก็บ 20 คะแนน)</p> <p>วันที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียน ปฐมนิเทศการจัดกิจกรรมสอนเสริมครั้งที่ 2 ศึกษานำเข้าเอกสารการเรียนรู้ ระดับตอน หน่วยที่ 08 - 10* ทำกิจกรรมสัปดาห์ก่อนความรู้และประสบการณ์ หน่วยที่ 08 - 10* (เก็บ 10 คะแนน) <p>วันที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียน ศึกษานำเข้าเอกสารการเรียนรู้ ระดับตอน หน่วยที่ 11 - 15* ทำกิจกรรมสัปดาห์ก่อนความรู้และประสบการณ์ หน่วยที่ 11 - 15* (เก็บ 10 คะแนน) 	<p>กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้สอนบรรยาย ปรึกรอบสื่อการเรียน Whiteboard <p>กิจกรรมวัดและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> การถาม-ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และ/หรือ ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน แบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียน กิจกรรมสัปดาห์ก่อนความรู้และประสบการณ์ (เก็บคะแนนครั้งที่ 20 คะแนน) การสอบประจำภาคการศึกษา (60 คะแนน)
<p>กิจกรรมร่วมเรียนรู้ (เก็บ 40 คะแนน)</p> <p>เป้าหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> ประยุกต์องค์ความรู้ ใช้ทำชิ้นงานหรือโครงงานให้มีคุณภาพ พัฒนาประสบการณ์จากทำกิจกรรม สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ พัฒนาความรู้ด้านทักษะและผลสัมฤทธิ์ <p>วิธีการถ่ายทอด</p> <p>เป็นการทำกิจกรรมร่วมเรียนรู้แบบบูรณาการ</p> <p>รูปแบบการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> แบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) แบบเสมือนจริง (Virtual) 	<p>○ แผน ก 3</p> <p>การเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนทำกิจกรรมร่วมเรียนรู้</p> <p>ครั้งที่ 1**</p> <ul style="list-style-type: none"> ศึกษานำเข้าเอกสารการสอนหน่วยที่ 01 - 07 ทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียนหน่วยที่ 01 - 07 ทำกิจกรรมท้ายเรื่องหน่วยที่ 01 - 07 ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบอีเลิร์นนิ่ง สัปดาห์ก่อนการเรียนหน่วยที่ 01 - 07 <p>ครั้งที่ 2***</p> <ul style="list-style-type: none"> ศึกษานำเข้าเอกสารการสอนหน่วยที่ 08 - 15 ทำแบบประเมินตนเองก่อน-หลังเรียนหน่วยที่ 08 - 15 ทำกิจกรรมท้ายเรื่องหน่วยที่ 08 - 15 ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบอีเลิร์นนิ่ง สัปดาห์ก่อนการเรียนหน่วยที่ 08 - 15 	<p>ครั้งที่ 1** 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง (รวม 12 ชั่วโมง การเรียนรู้) (เก็บ 20 คะแนน)</p> <p>วันที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียน ปฐมนิเทศการจัดกิจกรรมร่วมเรียนรู้ ครั้งที่ 1 กิจกรรมและสายน้ำถึงสร้างความรู้คู่คุณธรรม กิจกรรมบรรยายนำ ขอบข่ายงาน และจัดกลุ่ม <p>วันที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมและสายน้ำถึงสร้างความรู้คู่คุณธรรม กิจกรรมบรรยายนำ ขอบข่ายงาน และจัดกลุ่ม <p>ครั้งที่ 2*** 2 วัน วันละ 6 ชั่วโมง (รวม 12 ชั่วโมง การเรียนรู้) (เก็บ 20 คะแนน)</p> <p>วันที่ 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ลงทะเบียน ปฐมนิเทศการจัดกิจกรรมร่วมเรียนรู้ ครั้งที่ 2 กิจกรรมและสายน้ำถึงสร้างความรู้คู่คุณธรรม กิจกรรมบรรยายนำ ขอบข่ายงาน และจัดกลุ่ม <p>วันที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมและสายน้ำถึงสร้างความรู้คู่คุณธรรม กิจกรรมบรรยายนำ ขอบข่ายงาน และจัดกลุ่ม 	<p>กิจกรรมสนับสนุนกิจกรรมร่วมเรียนรู้</p> <p>การดำเนินการจัดการความรู้ (เพื่อสร้างและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือสวดสารวิชาการที่ศึกษาเป็นวิชาชีพ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Identification) 2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) 3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) 4 การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) 5 การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) 6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) 7 การเรียนรู้ (Learning) <p>กิจกรรมวัดและประเมินผล (เพื่อตรวจสอบองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ จากการทำกิจกรรมร่วมเรียนรู้)</p> <ul style="list-style-type: none"> การสังเกตกระบวนการทำงาน การสังเกตร่องรอยหลักฐานในการทำงาน การถาม-ตอบระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การสัมภาษณ์ประเมินผลการทำงาน การนำเสนอผลงานและข้อเรียน-สอน การสังเกตบทบาทสมมติ การสอบกลางภาคการศึกษา ร่วมกับ การสอบประจำภาคการศึกษา (60 คะแนน)

ภาพที่ 2.4 แนวทางการจัดกิจกรรมสอนเสริมและกิจกรรมร่วมเรียนรู้ หรือ ชุดวิชาภาคปฏิบัติระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

หมายเหตุ. จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ม.ป.ป.ง). ระบบการเรียนการสอนทางไกล. <https://www.stou.ac.th/main/StouPlan.html>

แผนการจัดการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับปริญญาตรี (เริ่มปีการศึกษา 2565)
(27 พฤษภาคม 2565)

ภาพที่ 2.5 แนวทางการจัดการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับปริญญาตรี
(เริ่มปีการศึกษา 2565)

หมายเหตุ. จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ม.ป.ป.ง). ระบบการเรียนการสอนทางไกล.
<https://www.stou.ac.th/main/StouPlan.html>

จากภาพที่ 2.4 และ 2.5 แสดงให้เห็นถึงแนวทางการจัดการศึกษาทางไกล ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับปริญญาตรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แผน ในแต่ละแผนมีสาระสำคัญ ดังนี้

แผนการเรียน ก1 นักศึกษาศึกษาด้วยตนเองจากเอกสารการสอนชุดวิชา หรือการทำกิจกรรม การเรียนการสอนใน e-Learning มีการวัดและประเมินผลจากการสอบประจำภาคการศึกษา 100 คะแนน

แผนการเรียน ก2 นักศึกษาศึกษาด้วยตนเองจากเอกสารการสอนชุดวิชา ร่วมกับการเข้าร่วม กิจกรรมสอนเสริม เพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหา เพิ่มเติมจากการศึกษาด้วยตนเอง โดยเน้นการสอนแบบ ติวตามหน่วยการสอน ทั้งการสอนแบบเผชิญหน้าและการสอนแบบเสมือนจริงแบบใช้เทคโนโลยี มีการวัด และประเมินผลจากกิจกรรมสอนเสริม 40 คะแนน และการสอบประจำภาคการศึกษา 60 คะแนน

แผนการเรียน ก3 นักศึกษาศึกษาด้วยตนเองจากเอกสารการสอนชุดวิชา ร่วมกับการเข้าร่วม กิจกรรมร่วมเรียนรู้ เพื่อประยุกต์ใช้องค์ความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์จากการทำกิจกรรม ทั้งการสอน แบบเผชิญหน้าและการสอนแบบเสมือนจริงแบบใช้เทคโนโลยี มีการวัดและประเมินผลจากกิจกรรมร่วม

เรียนรู้ 40 คะแนน และการสอบประจำภาคการศึกษา 60 คะแนน (แบ่งการสอบเป็นสองช่วง สอบกลางภาค 30 คะแนน และสอบปลายภาค 30 คะแนน)

5.2 การจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ครอบคลุมการศึกษาเหล่านี้ คือ ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท (แผน ก 1 และ ก2 และแผน ข) ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และระดับปริญญาเอก (แบบ ก1 และแบบ ก2) โดยการจัดการเรียนการสอนสามารถแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.6 แนวทางการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

หมายเหตุ. จาก สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2565, สิงหาคม). *คู่มือบัณฑิตศึกษา ระดับปริญญาโท*. <https://bit.ly/3YuTnHq>

จากภาพที่ 2.6 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชยี่ระบบ การศึกษาทางไกลมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระด้วยตนเอง ภายใต้การให้คำปรึกษา แนะนำอย่างมีระบบ นักศึกษาจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1) ศึกษาจากสื่อหลัก ประกอบด้วย ประมวลสาระชุดวิชา แนวการศึกษา และแผนกิจกรรม การเรียน และ วัสดุการศึกษาอื่น ๆ

2) ศึกษาจากสื่อเสริม ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3) เข้าร่วมกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ประกอบด้วย การเข้ารับการปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ บัณฑิตศึกษา การเข้ารับ การสัมมนาเสริม สัมมนาเข้มประจำชุดวิชา การเข้ารับการสัมมนาเข้มชุดวิชา วิทยานิพนธ์ (สำหรับ แผน ก) การเข้ารับการสัมมนาเข้มชุดวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ (สำหรับ แผน ข) และการเข้ารับการอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพ มหาบัณฑิต/เสริมประสบการณ์มหาบัณฑิต

4) ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง จากแหล่งค้นคว้า เช่น ค้นคว้าจากห้องสมุด ค้นคว้าจาก แหล่งวิทยากร ต่าง ๆ ในภูมิภาค ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

5) การฝึกอบรมหรือการฝึกปฏิบัติ นักศึกษาจะต้องเข้าทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ ศึกษาค้นคว้าและทำงานตามที่ได้รับมอบหมายภายในระยะเวลาและสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

6) การประเมินผลการศึกษา การศึกษาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ประเมินผลจาก ผลงานที่มอบหมายให้ทำ และ การสอบชุดวิชาประจำภาคการศึกษา

5.3 การจัดการเรียนการสอนระดับต่ำกว่าปริญญา ครอบคลุมทั้งการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยในส่วนการศึกษานอกระบบครอบคลุมการจัดการศึกษาแบบโมดูล (modular approach) ซึ่งมีค่า 1-3 หน่วยกิต และมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต เสริมการทำงาน และงานอดิเรก และการ จัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร และโครงการสัมฤทธิ์บัตรซึ่งมีลักษณะเป็นชุดวิชา ๆ ละ 6 หน่วยกิต รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบบริการวิชาการแก่สังคม

6. การจัดการศึกษาและหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเปิดในต่างประเทศ

การจัดการศึกษาและหลักสูตรของมหาวิทยาลัยเปิดในต่างประเทศในที่นี่ ขอนำเสนอ มหาวิทยาลัยที่อยู่ในภายใต้โครงการความร่วมมือระหว่าง 5 มหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 2 แห่งที่จะนำมา เทียบเคียงการบริหารจัดการหลักสูตรกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยเปิด มาเลเซีย และมหาวิทยาลัยเปิดเทอร์บูกา อินโดนีเซีย

6.1 มหาวิทยาลัยเปิดมาเลเซีย

มหาวิทยาลัยเปิดมาเลเซีย (Open University Malaysia: OUM) เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนใน สังกัดสหภาพมหาวิทยาลัยของรัฐ 11 แห่ง ก่อตั้งขึ้นในปี 2000 โดยมีวิสัยทัศน์ขององค์กรว่า เป็นผู้จัดการ ศึกษาชั้นนำในการจัดการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น (To Be the Leading Provider of Flexible Learning) และมีคำขวัญว่า “University for All” รวมทั้งมีความเชื่อในความเป็นอิสระทางการศึกษา และการให้

โอกาสแก่ทุกคนในการพัฒนาศักยภาพแห่งตน ซึ่งตั้งแต่การก่อตั้งเป็นต้นมา OUM ได้พยายามพัฒนาองค์กรให้เป็นมหาวิทยาลัยทางเลือกสำหรับผู้ประสงค์จะเรียนในลักษณะ part-time โดยจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับโดยเน้นความสามารถในการเข้าถึง มีความยืดหยุ่น และราคาไม่แพง

OUM ได้จัดการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาใน 3 กลุ่มวิชา (Cluster) คือ 1) ธุรกิจและการจัดการ 2) ศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และ 3) วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และ ในปี 2006 OUM ได้จัดโครงการระบบเปิดในการรับนักศึกษาเข้าเรียน (Open Entry Admission System) ซึ่งเป็นระบบการรับนักศึกษาที่มีความยืดหยุ่น (Flexible entry) โดยประเมินประสบการณ์การทำงานของแต่ละบุคคล เพื่อให้เข้าเรียนในลักษณะการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งรองรับการทำงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารอบด้านที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ OUM เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศที่ได้รับการจัดการศึกษาทางไกลเพื่อยกระดับคุณภาพประชากร เนื่องจากที่ประชากรมีโอกาสได้เรียนมากขึ้นย่อมเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศชาติโดยรวม และทำให้เกิดการยกระดับผลิตภาพแรงงานและรายได้ของประชาชน

OUM ได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อตอบสนองภารกิจดังกล่าว ที่เรียกว่า The Institute of Professional Development, Open University of Malaysia (IPD - OUM) IPD เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานของมาเลเซีย IPD ทำหน้าที่เชื่อมโยงมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สถาบันการวิจัย หน่วยฝึกอบรมและผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุตสาหกรรม เพื่อที่จะจัดหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันและปรับตัวในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว IPD มีบทบาทสำคัญในการตอบสนองนโยบายของชาติในการปรับเปลี่ยนประเทศมาเลเซียไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดย IPD ทำหน้าที่ในการจัดโปรแกรมวิชาชีพอย่างหลากหลายที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรม มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันแก่ประชากรวัยทำงานของประเทศ

เนื่องจากมีนักศึกษาเข้าเรียนจำนวนเพิ่มมากขึ้น ต่อมาในปี 2016 สถาบันคุณวุฒิมาเลเซีย (The Malaysian Qualifications Agency: MQA) ได้กำหนดระบบ APEL (Accreditation of Prior Experiential Learning) โดยให้มหาวิทยาลัยเปิดรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาได้โดยการประเมินเอกสารเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ (ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ) ทั้งจากการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย) รวมทั้งประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมที่สมัครเรียน และเมื่อผ่านการทดสอบ the APEL C Test มหาวิทยาลัยจะเทียบโอนและคิดเป็นจำนวนหน่วยกิต (Credit transfer) แบบไม่ระบุเกรด เพื่อนำไปนับรวมเป็นหน่วยกิตตามเกณฑ์ MQF เพื่อจบการศึกษา ซึ่งแนวปฏิบัติข้างต้นสามารถลดเวลาเรียนของนักศึกษาให้สั้นลงได้สูงสุดถึงร้อยละ 30

สำหรับการสมัครเข้าเรียนทำได้ง่าย โดยการกรอกข้อมูลส่วนตัวด้านความรู้ (Knowledge Resume) ใน template บนเว็บไซต์ ช่องทาง eServices และเมนู myVirtual Learning Environment (myVLE)

6.2 มหาวิทยาลัยเปิดเทอร์บูกา อินโดนีเซีย

มหาวิทยาลัยเปิดเทอร์บูกา อินโดนีเซีย (Universitas Terbuka, Indonesia Open University: UT) เป็นมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศอินโดนีเซีย เริ่มขึ้นจากการจัดให้มีโปรแกรมการจัดการศึกษาอบรมครูทางไปรษณีย์ เพื่อยกระดับความรู้และทักษะของครูประจำการในปี ค.ศ. 1955 ต่อมาการศึกษาทางไกลได้ขยายตัวมากขึ้นโดยนำไปใช้ในการเรียนการสอนในพื้นที่ห่างไกล ต่อมาในปี ค.ศ. 1981 ได้มีการจัดอบรมครูโดยวิธีการศึกษาทางไกลและให้วุฒิการศึกษาระดับ Diploma ขึ้นอีก 2 โปรแกรมคือโปรแกรมสำหรับยกระดับความรู้ ความสามารถของครูประจำการระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในปี ค.ศ. 1982 เป็นโปรแกรมการศึกษาทางไกลสำหรับพัฒนาผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งผลจากโครงการเหล่านี้ช่วยสนับสนุนให้รัฐบาลตั้งมหาวิทยาลัยเปิด ที่มีชื่อว่า “Universitas Terbuka” หรือเรียกสั้น ๆ ว่า UT เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาระดับสูงแก่ครูประจำการ ผู้ที่ทำงาน และนักเรียนที่จบการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา

Universitas Terbuka (UT) เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ แห่งที่ 45 ของประเทศอินโดนีเซีย เปิดดำเนินการวันที่ 4 กันยายน ค.ศ. 1984 โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการของประธานาธิบดีของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ฉบับที่ 41 ปี ค.ศ. 1984 ทำให้ระบบการศึกษาทางไกลได้รับการยอมรับและเป็นที่รู้จักในประเทศอินโดนีเซีย UT นับเป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาแห่งเดียวในประเทศที่เปิดทำการเรียนการสอนแบบทางไกลเต็มรูปแบบโดยมีวิสัยทัศน์ว่า “UT เป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้ระดับโลก โดยการผลิต พัฒนา จัดการ เผยแพร่คุณภาพของการศึกษาทางไกลภายใน 2021”

ระบบการเรียนการสอนของ UT ใช้ระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้พบกันแบบเผชิญหน้า แต่เป็นการถ่ายทอดความรู้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออื่นๆที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ เช่น เทปบันทึกเสียง วิดีโอ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น มหาวิทยาลัยไม่มีการจำกัดอายุของผู้เรียน ปีที่สำเร็จ ช่วงระยะเวลาเรียน เวลาในการลงทะเบียน และความถี่ของการสอบ มีเพียงข้อกำหนดเกี่ยวกับพื้นฐานการศึกษาของผู้สมัครเข้าเรียนว่าต้องสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะเรียนอย่างอิสระด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อที่มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมและผลิตเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ โปรแกรมการเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เทปบันทึกเสียง และวิดีโอ นอกจากนี้ นักศึกษาสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุดและยังมีการพบกันแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการติวหรือสอนเสริม นอกจากนี้ นักศึกษาสามารถขอความช่วยเหลือทางวิชาการได้จากหน่วยบริการการศึกษาที่เรียกว่า Learning Program Unit of the Distance Learning Open University (UPBJJ-UT)

ผู้เรียนจะเรียนรู้อย่างอิสระ จะเรียนเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับศักยภาพของตนเอง การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องมีวินัยในตนเอง มีความคิดริเริ่ม แรงจูงใจที่จะเรียนรู้ และใช้เวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถที่จะเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามกำหนดเวลาของตนเอง มีการให้บริการที่เรียกว่า UPBJJ-UT ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับภูมิภาค ทำหน้าที่หลักในด้านการบริหารการศึกษา กิจกรรม

ทางการศึกษา และการให้บริการเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางไกล โดยให้ความช่วยเหลือในการกำหนดสื่อการเรียน การตรวจสอบวัสดุ บทเรียน การเรียน การปฏิบัติ และการสอบ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ และการพัฒนาประสานความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ และเพื่อให้เกิดการบริการทางการศึกษาสูงสุดสำหรับนักศึกษาที่แผ่กระจายไปทั่วประเทศและต่างประเทศ UT ได้ร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ เช่น ธนาคาร BRI ธนาคาร Mandiri, Televisi Republik Indonesia (TVRI), Q-Channel, TV-Edukasi, Radio Republik Indonesia (RRI), วิทยุกระจายเสียงของรัฐและเอกชน สมาคมครุอินโดนีเซีย สถานทูตอินโดนีเซีย ห้องสมุด หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สหกรณ์ เป็นต้น นอกจากนี้ UT ยังทำงานร่วมกับสถาบันต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายจะปรับปรุงคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบริษัทเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ปัจจุบันได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลเพื่อปรับปรุงคุณภาพของครู เช่น ครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา เป็นต้น

สำหรับคณะวิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนใน UT ประกอบด้วย 4 คณะ คือ

1. คณะศึกษาศาสตร์และการฝึกอบรมครู (Faculty of Teacher Training and Education)
2. คณะเศรษฐศาสตร์ (Faculty of Economics)
3. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Faculty of Science and Technology) และ
4. คณะนิติศาสตร์ สังคม และรัฐศาสตร์ (Faculty of Law, Social and Political Sciences)

ในส่วนของหลักสูตรที่เปิดสอนจะมีทุกระดับ ได้แก่

- หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
- หลักสูตรระดับปริญญาตรี
- หลักสูตรระดับอนุปริญญา
- หลักสูตรระดับประกาศนียบัตร

ตัวอย่างหลักสูตรที่เปิดสอน

- Doctoral Programmes
 1. Doctor of Philosophy in Education (Ph.D.)
 2. Doctor of Philosophy in Economics (Ph.D.)
 3. Doctor of Philosophy in Tourism Studies (Ph.D.)
- Master's degree programme
 1. M.A. in Rural Development, M.A.(RD)
 2. Commonwealth Executive Master of Public Administration (CEMPA)
 3. M.Sc (Mathematics with Applications in Computer Science) (MACS)
- Bachelor Degree Programmes

1. Bachelor of Science in Nursing (B.Sc.N.)
2. Bachelor of Education (B.Ed.)
3. Bachelor in Technology in Civil (Construction Management) (BTCM)

นอกจากหลักสูตรที่บรรจุในคณะวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว UT ยังจัดบริการโปรแกรมระดับประกาศนียบัตรด้านต่าง ๆ เช่น ประกาศนียบัตรด้านองค์กรปกครองท้องถิ่น ด้านการบริหาร ด้านภาษา อินโดนีเซียสำหรับชาวต่างประเทศ ด้านงานบัญชี ด้านงานทางวิทยาศาสตร์ และประกาศนียบัตรสำหรับครู เป็นต้น

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศขนาดใหญ่ที่มีประชากรมากกว่า 275 ล้านคนอาศัยอยู่บนเกาะแก่งต่าง ๆ ที่มีภาษาถิ่นมากกว่า 700 ภาษา ดังนั้น การทำงานของ UT จึงเป็นระบบขนาดใหญ่ มีความซับซ้อน และใช้การบริหารจัดการ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดการศึกษาทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน จึงถือได้ว่า UT ประสบความสำเร็จในการดำเนินการบริการทางการศึกษาด้วยระบบเปิดทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษามาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

พิณสุดา สิริธรรังศรี (2559) ศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ประเทศไทยยังไม่มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน ดำเนินการเพียงการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ ส่วนต่างประเทศเป็นไปตามบริบทประเทศทั้งที่มีระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเฉพาะการเทียบโอนความรู้การรับรองผลการเรียนรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรมการทำงานและอาชีพ 2) ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยแนวคิด การจัดให้มีหน่วยงานกลางสะสม การเรียนรู้การกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานกลางต้นสังกัด สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เรียน กลุ่มเป้าหมาย หลักเกณฑ์การสะสมหน่วยการเรียนรู้และกลยุทธ์การดำเนินงาน 3) แนวทางการพัฒนาระบบการสะสม หน่วยการเรียนรู้ คือ การกำหนดหน่วยงานทำหน้าที่หน่วยงานกลางชั่วคราว การจัดตั้งคณะทำงานเตรียม การจัดระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้การนำร่องการสะสมหน่วยการเรียนรู้และการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการสะสมหน่วยการเรียนรู้ทั้งระบบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563ก) ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต : ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาและขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตควรดำเนินการบนเจตนารมณ์และหลักการพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน-ประชาชนได้นำผลการเรียนรู้ ทั้งความรู้ ทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และการฝึกอาชีพมาเทียบโอนกันได้ ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองจากการที่มีความเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการทำงาน ผู้เรียนสามารถเข้ามาเรียนใหม่ได้ตลอดเวลา โดยไม่จำกัดอายุ ทำให้ลดข้อจำกัดของผู้เรียน/ประชาชน อันจะทำให้เกิดการสร้าง

วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) การบริหารจัดการต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบชัดเจน โดยการบริหารการศึกษาที่เป็นกลางไม่ถูกแทรกแซงโดยการเมืองจึงจะสามารถทำให้เป็นระดับนโยบายที่ต่อเนื่อง ดังนั้นในประเทศที่เป็นกรณีศึกษาส่วนใหญ่จึงมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบระบบธนาคารหน่วยกิตโดยตรง 3) การนำระบบธนาคารหน่วยกิตสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ควร (1) มีการส่งสัญญาณนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมั่นใจและปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบระบบการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต จัดทำเกณฑ์การเทียบโอน เพื่อเทียบเป็นหน่วยกิตที่สามารถสะสมได้ จัดทำคู่มือสำหรับกลุ่มที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกัน จัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติเพื่อเป็นมาตรฐานในการอ้างอิงสำหรับการเทียบโอนเพื่อสะสมหน่วยกิต และเชื่อมโยงกับการทำงาน มีการวางระบบให้มีความเชื่อมโยงกัน แม้จะมีความหลากหลายในทางปฏิบัติจากการกระจายอำนาจ แต่ต้องมีระบบรองรับเพื่อเชื่อมกันทั้งระบบ (2) มีมาตรฐานในขณะเดียวกันก็มีความหลากหลายของวิธีปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพและสามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรมบนความแตกต่างและความจำเป็น ได้แก่ อิงกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ/กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ โดยรูปแบบการเทียบโอนควรมีความหลากหลายเพื่อเป็นไปตามหลักการพื้นฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยควรให้มีทั้งการเทียบโอนภายในระบบการศึกษาเดียวกัน และการเทียบโอนระหว่างระบบ/ประเภทการศึกษา รวมถึงต้องรับการเทียบโอนประสบการณ์ด้วย สำหรับวิธีการประเมินเพื่อเทียบโอน มีหลากหลายวิธี โดยขึ้นกับความเหมาะสมกับความรู้เดิมของผู้ที่จะเทียบโอนเป็นสำคัญซึ่งอาจเป็นความรู้จากการเรียนในระบบ นอกกรอบหรือตามอัธยาศัยก็ได้ ดังนั้นความรู้เดิมอาจจะมาในรูปแบบของประสบการณ์ก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้ ต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตให้ประสบผลเป็นรูปธรรม และการสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างการยอมรับต่อสาธารณชนจึงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายใน “ตัวผู้ใช้งาน” เอง แต่ดำเนินการบนฐานของการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เกี่ยวข้องด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563ข) ศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบธนาคารหน่วยกิตและกลไกขับเคลื่อน: ความเชื่อมโยงระหว่างภาคอุดมศึกษากับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า 1) *สถาบันอุดมศึกษา* ในปัจจุบันมีนโยบายแต่ยังไม่มีความชัดเจนในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตที่ชัดเจน จึงควรมีการร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงาน สถานประกอบการในการจัดทำหลักสูตรและประเมินผลการศึกษา กลไกการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตควรเริ่มต้นจากการจัดตั้งหน่วยงานกลางเข้ามาดูแล พร้อมทั้งหน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือ มีการออกระเบียบ ข้อบังคับ รูปแบบการเทียบโอน และการจัดทำหลักสูตรของหน่วยงานกลางเพื่อให้แต่ละสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำไปปรับใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำระบบธนาคารหน่วยกิตได้ และมีการเชื่อมโยงรูปแบบการศึกษาในระบบ นอกกรอบ ตามอัธยาศัย และประสบการณ์ทำงานให้สามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันได้ 2) *ภาคประกอบการ* ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคแรงงานส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการรับนิสิต/นักศึกษาเข้ามาฝึกงาน หรือการสนับสนุนให้บุคลากรของหน่วยงานเข้าไปฝึกอบรมและพัฒนาทักษะรายบุคคล การเชื่อมโยงกับภาคประกอบการหน่วยงานด้านการจัดการศึกษาควรสร้างรูปแบบของ

ระบบธนาคารหน่วยกิตให้มีความน่าเชื่อถือ มีมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้ ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตควรมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อเข้ามารับผิดชอบการดำเนินงานอย่างเต็มรูปแบบ สร้างการเชื่อมโยง และสร้างการยอมรับในการสะสมหน่วยกิตจากทุกสถาบันการศึกษา ให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน 3) *หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านแรงงาน* การแบ่งบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานด้านแรงงาน คือ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนารูปแบบการทดสอบมาตรฐาน การประเมินผู้เรียน การสนับสนุนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาอาชีพในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ทดสอบ ผู้ประเมิน หรือผู้สอนในแต่ละหลักสูตร การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความทันสมัย การเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิวิชาชีพและกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การให้การรับรองใบประกอบวิชาชีพจากสภาวิชาชีพ การให้การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง และ 4) ผู้ที่กำลังศึกษาหรือผู้ที่เคยศึกษาในระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นระบบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ โดยไม่มีระยะเวลากำหนด รูปแบบในการดำเนินงานควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก การจัดการศึกษาระหว่างการศึกษาในระบบปกติและระบบธนาคารหน่วยกิตควรมีความสอดคล้องกันเพื่อให้ง่ายต่อการเทียบโอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันอุดมศึกษา ภาคประกอบการควรมีการบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเอง อาชีพ และองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อรุณี ตระการไพโรจน์ (2561) ศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ สำหรับ การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) การสะสมผลการเรียนรู้ เป็นเรื่องแนวคิดและวิธีการจัดการทางการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไป ได้รับโอกาสในการรับรองผลการเรียนรู้ ตามแนวทางการรับรองผลการเรียนรู้และการให้หน่วยกิต (Recognition, Validation and Accreditation - RVA) และการรับรองผลการเรียนรู้เดิม (Recognition of Prior Learning - RPL) ของการศึกษานอกระบบ(Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ซึ่งให้การยอมรับใน ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) นำไปสู่แนวคิดพื้นฐานในการสร้างระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ (Credit Bank System) 2) ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ ชื่อย่อว่า Thai - CBS เป็นระบบงานที่ส่งเสริมให้บุคคลนำผลของการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) มาสะสมเพื่อนำมาประเมินผลและรับรองผลการเรียนรู้นั้น เพื่อเทียบเข้าสู่วุฒิการศึกษาในระดับต่าง ๆ หรือเพื่อการบันทึกในบัญชีสะสมผลการเรียนรู้อัตน (Lifelong Credit Saving Account หรือ Learning Account) ระบบธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ (Thai - CBS) ประกอบด้วยระบบย่อยที่ทำงานภายใต้หลักการที่สำคัญ คือ “การรับรองผลการเรียนรู้และให้หน่วยกิต (Recognition, Validation and Accreditation - RVA)” ที่ยึดตามแนวทางของ UNESCO’s RVA ที่อิงอยู่บนหลักการการศึกษาตลอดชีวิต ประกอบด้วยระบบย่อยคือ 1. การสมัครของผู้ลงทะเบียน (Registration) 2. การรับเข้า (Admission and Counselling and Account Opening) 3. การขอรับการรับรองผลการเรียนรู้อัตน

(Recognition of Prior Learning - RPL) 4. การเข้ารับการเรียนรู้ (Learning Acquisition) 5. การสะสมผลการเรียนรู้ (Accumulation of Learning Outcomes) 6. การวัดผล และการประเมินผลการเรียนรู้ (Credit Measurement and Evaluation) และ 7. การตรวจสอบ และให้คุณวุฒิการศึกษา (Approval and Degree Award) และ 3) สภาพปัจจุบันมีการดำเนินงานที่พบว่าเป็นเพียงกลไกการเทียบโอนผลการเรียนผลการเรียนรู้จากความรู้และประสบการณ์ที่หน่วยงานการศึกษาส่วน กลางแต่ละสังกัดออกเป็นระเบียบ แนวทางให้สถานศึกษาของตนนำไปปฏิบัติ ยังไม่มีระเบียบ แนวทาง หรือแนวปฏิบัติเรื่องการสะสมผลการเรียน ผลการเรียนรู้ จากความรู้และประสบการณ์ ในลักษณะธนาคารสะสมผลการเรียนรู้ (Credit Bank System) ในหน่วยงานการศึกษา ที่จะเปิดโอกาสให้มีการรับรองผลการเรียนรู้ จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักการศึกษาตลอดชีวิต และ 4) แนวทางสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จเสนอเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การริเริ่มและการพัฒนาระบบ (Initial Stage) ระยะที่ 2 การทดลองนำร่อง (Pilot Run Test) และระยะที่ 3 เปิดให้บริการอย่างเป็นทางการ (Operation and Maintenance)

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Oden (2011) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระคงอยู่ของนักศึกษาแบบ Non-traditional หลักสูตร 2 ปีในวิทยาลัย ซึ่งพบว่าอายุเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ อย่างสำคัญ เช่นพบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากกว่าจะมีระดับเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) สูงกว่า และมีเหตุผลในการเรียนอย่างหลากหลาย และมีความจริงจัง มุ่งมั่นต่อการเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการทำงานให้คุ้มค่ากับการลงทุนเรียน แต่ด้วยเหตุผลทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และการศึกษาของพ่อแม่ไม่สูงนักจึงทำให้นักศึกษากลุ่มนี้ (drop out) ละทิ้งการเรียนมากกว่าคนหนุ่มสาว นำไปสู่ข้อเสนอแนะ เช่น มหาวิทยาลัยควรปรับ (redesign) การให้บริการทางการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งนักศึกษาในระบบการเรียนปกติ (traditional student) และนักศึกษากลุ่ม Non-traditional student เพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาทุกคนประสบผลสำเร็จ

Li et al. (2013) ได้นำเสนอบทความวิจัยเกี่ยวกับการโอนหน่วยกิตและระบบคลังหน่วยกิตเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตของเซี่ยงไฮ้ โดยชี้ให้เห็นว่า ในปัจจุบันนี้ การจัดระบบการศึกษาตลอดชีวิตได้กลายเป็นกระแสนิยมของการพัฒนาการศึกษาในหลายประเทศ สำหรับประเทศจีน การสะสมและการโอนหน่วยกิตเป็นหนึ่งในมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมระบบการศึกษาตลอดชีวิตที่ได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาในระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (2010 – 2020) ซึ่งเป็นโอกาสและความท้าทายใหม่ในการจัดการศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศจีน โดยมหาวิทยาลัยเปิดนี้ได้เปลี่ยนผ่านมาจากมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทางด้านโทรทัศน์และวิทยุ และคาดว่ามหาวิทยาลัยเปิดจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบการศึกษาตลอดชีวิตในประเทศจีน คณะนักวิจัยได้กล่าวว่า แนวปฏิบัติของการโอนหน่วยกิตและระบบคลังหน่วยกิตของเซี่ยงไฮ้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต (Shanghai Academic Credit Transfer and Accumulation Bank for Lifelong Education: SHCB)

นั้น นำโดย คณะกรรมการการศึกษาเทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Municipal Education Commission) และดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยเปิดเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Open University: SOU) โครงการนี้ถือเป็นหนึ่งในโครงการริเริ่มของมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศจีนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาต่อเนื่องสำหรับพลเมืองเซี่ยงไฮ้และการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ SHCB ที่ได้รับการจัดตั้ง ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กร เกณฑ์การรับรองหน่วยกิต ระบบการสะสมและการโอนหน่วยกิต แฟ้มสะสมหน่วยกิต (learning portfolios) ของผู้เรียน platformการบริการเทคโนโลยี และคู่มือการดำเนินงานโดยละเอียด ปัจจุบันนี้ SHCB ได้จัดทำเกณฑ์การรับรองหน่วยกิตของผู้เรียนทั้งหมด 166 หลักสูตรและเกณฑ์การรับรองประกาศนียบัตร จำนวน 139 หลักสูตร พร้อมทั้งได้รับรองประกาศนียบัตรแล้ว 541 รายการ และหลักสูตรผู้สูงวัย 1,549 รายการ เสร็จสมบูรณ์ SHCB ได้เปิดให้ประชาชนเข้ารับบริการตั้งแต่วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและโอนหน่วยกิตทั้งระหว่างสายวิชาการและสายวิชาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการสร้างระบบการศึกษาตลอดชีวิตของเซี่ยงไฮ้

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของSHCB ยังมีข้อจำกัดบางประการ อาทิ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีนซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติการลงทะเบียนเรียน โปรแกรม หลักสูตร และการบริหารจัดการ ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการสะสมและการโอนหน่วยกิตทั้งที่เป็นยุคที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเป็นอุปสรรคในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การพัฒนาคลังหน่วยกิตควรอยู่บนพื้นฐานของระบบหน่วยกิต แต่หน่วยกิตถูกเชื่อมโยงกับปีการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินการโอนหน่วยกิต นอกจากนี้ระดับนโยบายยังขาดการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดแรงจูงใจในการแบ่งปันหลักสูตร ถ่ายโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และตระหนักถึงความสำคัญของคลังหน่วยกิตเพื่อการศึกษา อีกทั้งยังมีความยุ่งยากหลายประการ อาทิ ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาและดำเนินการเกี่ยวกับการสะสมหน่วยกิตและระบบโอนหน่วยกิตในจีน แม้ว่าได้มีการกำหนดไว้ในแผนปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (พ.ศ. 2553 – 2563) สำหรับการดำเนินงานในส่วนของ SHCB พบว่า ยังจำเป็นต้องบูรณาการทั้งหลักสูตรปริญญา หลักสูตรการฝึกอาชีพ และหลักสูตรผู้สูงวัย ซึ่งต้องการการสนับสนุนนโยบายที่ชัดเจนจากรัฐบาล อีกทั้งยังมีความยุ่งยากซับซ้อนของการพัฒนาระบบสำหรับการสะสมและการโอนหน่วยกิต รวมทั้งยังมีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบ เช่น โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี การบริหารจัดการและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จาก SHCB ต้องเผชิญกับความยุ่งยากในการกำหนดเกณฑ์การรับรองสำหรับหลักสูตรในระดับปริญญา การฝึกอาชีพ และการศึกษาผู้สูงวัย การรับรองหน่วยกิต และการโอนหน่วยกิตไปยังหน่วยกิตของการศึกษาในสาขาต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องการการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก เช่น เทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ คณะกรรมการการศึกษาเทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ เทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ สำนักงานทรัพยากรบุคคลและประกันสังคม และสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ในนครเซี่ยงไฮ้ จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า SHCB ต้องการมาตรการสนับสนุนหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การได้รับ

การสนับสนุนนโยบายจากรัฐบาล รวมทั้งการมีกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบการสะสมและถ่ายโอนหน่วยกิต ขณะเดียวกันก็ต้องการแนวทางการบริหารของรัฐบาลในการผลักดันสถาบันการศึกษาประเภทต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในระบบธนาคารหน่วยกิตซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการถ่ายโอนหน่วยกิตเพื่อให้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา แม้กระทั่งการถ่ายโอนระหว่างระดับปริญญา ระดับอาชีวศึกษา และ การศึกษาผู้สูงวัย รวมถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงเห็นได้ชัดว่า หัวใจของการพัฒนาระบบ การสะสมและการโอนหน่วยกิต คือ การดำเนินงานของคลังหน่วยกิตซึ่งจำเป็นต้องมีงบประมาณ โครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ SHCB ได้รับทุนจากคณะกรรมการ การศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ชุรการ การจัดทำระบบข้อมูล การบริหาร จัดการทีมผู้เชี่ยวชาญ และการกำหนดเกณฑ์เพื่อการรับรองหลักสูตรและการวิจัย

Rosendale (2016) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลใน การตัดสินใจจ้างงานคนที่เรียนการศึกษาออนไลน์ผ่าน Massive Open Online Courses (MOOCs) กับ คนที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรบุคคลมีการ ตัดสินใจอย่างชัดเจนในการจ้างงานคนที่เรียนในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติมากกว่าคนที่จบการศึกษา ผ่าน MOOCs แม้เห็นว่า MOOCs สามารถเพิ่มศักยภาพของทุนมนุษย์ได้จริง แต่ก็ยังเป็นเพียงการเพิ่มเติม คุณสมบัติ (accompaniment) เพราะยังกังวลเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร (communication skills) ของ ผู้สมัครงานเหล่านี้ รวมทั้งนายจ้างก็ให้สนับสนุนการจ้างงานคนที่มีประกาศนียบัตรรับรอง (credential-based) มากกว่า

Park et al. (2019) ศึกษาธนาคารหน่วยกิต Academic Credit Bank System (ACBS) ในระบบมหาวิทยาลัยเปิดในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งระบบดังกล่าวนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้รับหน่วยกิตเพิ่มขึ้น ทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่ายและยังสอดคล้องกับระบบการศึกษาเดิม คณะวิจัยได้ ใช้ critical theory ในการศึกษาการสะสมหน่วยการเรียนรู้ หรือธนาคารหน่วยกิต (Academic Credit Bank System: ACBS) ซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบเปิดที่ดำเนินการในประเทศเกาหลีใต้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 โดยออกแบบระบบการศึกษาที่สนองความต้องการของผู้เรียนทั้งที่อยู่ในวัยเรียนปกติและวัย ผู้ใหญ่เพื่อให้มีโอกาสได้รับการรับรองคุณสมบัติทางวิชาการ รวมถึงการได้รับปริญญาตรีที่มีค่าใช้จ่ายน้อย และเชื่อมโยงกับระบบปกติ จากการทบทวนวรรณกรรม คณะวิจัยได้วิเคราะห์ระบบ ACBS โดยอ้างอิงคตินิยามอันเป็นรากฐานของการจัดการศึกษา อาทิ การรับรองการศึกษาที่จัดอย่างเป็นทางการ การให้คุณค่า กับการศึกษาในระบบ และบรรทัดฐานทางการศึกษาที่หน่วยงานกลางของรัฐเป็นผู้กำหนด พร้อมทั้งศึกษา บริบทของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คณะนักวิจัยได้ตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบว่า ทำไมปริญญาของ ACBS จึงยังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างเท่าเทียมกับปริญญาในระบบการศึกษาปกติ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้มาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับ ACBS รวมถึงรายงานนโยบาย ของประเทศที่มักนำเสนอระบบการศึกษาแบบ ACBS กว้าง ๆ โดยไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดที่เป็น ลักษณะเฉพาะของการศึกษาแบบ ACBS ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ACBS ยังถูกจำกัดในเรื่องการได้รับ

การยอมรับทางสังคมเป็นประเด็นหลัก และข้อจำกัดของ ACBS นี้เป็นผลมาจากการรับรองทางวิชาการของเกาหลีใต้ ซึ่งคณะวิจัยได้อ้างเหตุผลว่า องค์ความรู้ของการศึกษานอกระบบยังไม่เป็นที่ยอมรับเว้นเสียแต่ว่าได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการว่า เทียบเคียงได้กับการศึกษาระบบปกติในระดับอุดมศึกษา กล่าวโดยรวมจะเห็นได้ว่า การศึกษาครั้งนี้ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ ACBS โดยใช้มุมมองการวิพากษ์เพื่อเปิดเผยความตึงเครียดในทางปฏิบัติและระบุปัญหาในระดับขั้นพื้นฐานซึ่งไม่สามารถระบุได้ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ทางสถิติ จึงได้ใช้การตรวจสอบเชิงลึกเชิงคุณภาพ และการพิจารณาเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับ ACBS

Raj and Aithal (2019) ได้ศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตในงานวิจัยเรื่อง National Academic Credit Bank – A Global Perspective และได้ระบุว่า การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศอินเดียขึ้นอยู่กับในช่วงการเปลี่ยนแปลงจากระบบ Credit Based Choice System (CBCS) เป็น National Academic Credit Bank (NACB) และถ้าหากรัฐบาลสหภาพ (the Union Government) สามารถกำหนดเป็นนโยบายได้ ภารกิจนี้จะเป็จุดเริ่มต้นใหม่ของการพัฒนาระบบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของอินเดีย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้ และสามารถได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัยอื่นได้เช่นกัน ทั้งนี้จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบการโอนหน่วยกิตเป็นที่แพร่หลายในหลายประเทศทั้งประเทศในแถบยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย โดยเฉพาะระบบคลังหน่วยกิตที่เรียกว่า ACBS (Academic Credit Bank System) ของมหาวิทยาลัยเปิดเกาหลี (Korea National Open University) ผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า เป็นระบบที่มีความชัดเจนและตระหนักถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายที่ผู้เรียนได้รับ ซึ่งไม่เพียงแต่ได้รับจากในระบบโรงเรียนเท่านั้น แต่รวมถึงการเรียนรู้ที่ได้มาจากนอกโรงเรียนด้วย เมื่อผู้เรียนสะสมหน่วยกิตตามที่ได้รับการรับรองจาก ACBS แล้ว ก็สามารถนำไปเทียบเคียงได้รับปริญญาตามสาขาต่างๆ ได้ ดังนั้น ความท้าทายของระบบนี้ คือ การสร้างคลังข้อมูลออนไลน์ของผู้เรียนที่มองหาโอกาสในการโอนหน่วยกิตได้ ผู้วิจัยเห็นว่า แม้ว่าจะต้องมีภาระงานจำนวนมากที่ต้องพัฒนาขึ้น แต่เมื่อดำเนินการแล้ว NAC Bank ของอินเดียจะช่วยผู้เรียนในการวางแผน ตั้งวัตถุประสงค์การเรียน และกำหนดระยะเวลาการเรียนที่เหมาะสมกับตัวเองได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปว่า แม้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาของอินเดียกำลังเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะเติบโตและขยายตัวออกไป แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาอีกมากมายเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในระดับโลก ดังนั้น การปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบการโอนหน่วยกิตแห่งชาติ (NAC Bank) จะสามารถช่วยให้อินเดียสามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติได้

Boden et al. (2021) ได้วิจัยเพื่อศึกษาประเด็นสำคัญของระบบการประเมินประสบการณ์และสมรรถนะของผู้เรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เรียกว่า Prior Learning assessment (PLA) โดยการวิจัยเอกสารวิชาการที่นักวิจัยต่าง ๆ ได้รายงานไว้ในช่วง 10 ที่ผ่านมา ซึ่งคณะวิจัยได้อธิบายว่าการได้รับปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยเป็นความใฝ่ฝันของคนอเมริกันจำนวนมาก เนื่องจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้เข้าถึงการประกอบอาชีพและการมีรายได้ที่ดี ส่งผลให้เกิดความมั่นคงในชีวิต แต่การที่จะได้รับ

ปริญญาบัตรจากมหาวิทยาลัยต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก PLA จึงเป็นช่องทางที่ประชากรมีโอกาสได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเบื้องต้นได้มีการประเมินประสบการณ์และสมรรถนะของผู้เรียนที่มีอยู่เดิมก่อน ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์และสมรรถนะที่ได้รับจากการทำงาน การเข้ารับราชการทหาร การเดินทาง การทำงานอดิเรก และงานอาสาสมัครต่าง ๆ โดยการประเมินประสบการณ์และสมรรถนะดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนใช้เวลาเรียนและมีค่าใช้จ่ายลดลง อัตราการคงอยู่สูง และมีอัตราการเรียนจบสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ประเมินประสบการณ์และสมรรถนะ การวิจัยนี้พบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับ PLA จำนวน 6 ประการคือ

- 1) โดยภาพรวม PLA เป็นแนวปฏิบัติที่มีการปรับตัวและมีความยืดหยุ่น จึงเป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนาประชากรวัยทำงาน
- 2) PLA มีความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระหว่างกันกับการอุดมศึกษาโดยแต่ละฝ่ายต่างมีการปรับตัวต่อสังคมที่มีทางเลือกใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย
- 3) PLA สนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงและความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษาสำหรับทุกคน
- 4) PLA ได้จัดโปรแกรมการเรียนที่มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนอย่างหลากหลาย
- 5) PLA ได้จัดการศึกษาด้วยแนวทาง วิธีการ กระบวนการ และทรัพยากรอย่างหลากหลาย
- 6) PLA มีระบบการประเมินผลอย่างมีคุณภาพ โดยการประเมินผู้เรียนทั้งด้านผลการเรียนและด้านการรับรู้ซึ่งผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า ได้พัฒนาทักษะทางวิชาการ มีความมั่นใจในตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทั้งแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ จะเห็นได้ว่าระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ ได้มีการขับเคลื่อนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่ายังไม่ระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน แต่ได้มีการดำเนินการเพียงการเทียบโอนผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ สำหรับการสะสมหน่วยกิต ในระดับอุดมศึกษา พบว่า การสะสมหน่วยกิตเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งพัฒนาไปสู่แนวคิดพื้นฐานในการสร้างระบบการสะสมผลการเรียนรู้ในประเทศไทย โดยสนับสนุนให้บุคคลนำผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ นอกหลักสูตร และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ประสบการณ์การทำงาน การอบรม และการฝึกอาชีพ เพื่อนำมาประเมินผลและรับรองผลการเรียนรู้และเทียบโอนได้ ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดอายุ เพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจน ไม่ถูกแทรกแซงโดยการเมือง และควรต้องมีนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน มีมาตรฐานเดียวกัน แต่มีหลากหลายวิธีปฏิบัติ นอกจากนี้ ระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยควรได้รับการขับเคลื่อนเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาคประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านแรงงาน ทั้งนี้ การเชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับภาคประกอบการนั้น ควรสร้างรูปแบบของระบบธนาคารหน่วยกิตให้มีความน่าเชื่อถือ มีมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้ สำหรับการดำเนินงาน

ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านแรงงานควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ และกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

สำหรับงานวิจัยจากต่างประเทศ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีนในช่วงปี 2013 ซึ่งมีอำนาจในการอนุมัติการลงทะเบียนเรียน โพรแกรม หลักสูตร และการบริหารจัดการ ยังให้ความสำคัญต่อการดำเนินการด้านการสะสมหน่วยกิตและการเทียบโอนหน่วยกิตไม่มากนัก ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินการ นอกจากนี้ระดับนโยบายยังขาดการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดแรงจูงใจในการแบ่งปันหลักสูตร ถ่ายโอนผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งยังมีความยุ่งยากหลายประการ อาทิ ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาและดำเนินการเกี่ยวกับการสะสมหน่วยกิตและระบบโอนหน่วยกิตในจีน แม้ว่าได้มีการกำหนดไว้ในแผนปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาระยะกลางและระยะยาวแห่งชาติ (พ.ศ. 2553 – 2563) สำหรับการดำเนินการตามแนวปฏิบัติของการโอนหน่วยกิตและระบบคลังหน่วยกิตของเซี่ยงไฮ้เพื่อการศึกษาตลอดชีวิต พบว่า เซี่ยงไฮ้ได้จัดทำเกณฑ์การรับรองหน่วยกิตของผู้เรียนแต่ยังจำเป็นต้องบูรณาการทั้งหลักสูตรปริญญา หลักสูตรการฝึกอาชีพ และหลักสูตรผู้สูงวัย ซึ่งต้องการการสนับสนุนนโยบายที่ชัดเจนจากรัฐบาลกลาง

ส่วนระบบ ACBS ของประเทศสาธารณรัฐเกาหลีเป็นระบบที่มีชื่อเสียงอย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และสามารถเป็นต้นแบบการดำเนินงานให้กับประเทศอินเดียซึ่งอยู่ระหว่างการพัฒนาการระบบการโอนหน่วยกิตแห่งชาติ เนื่องจากระบบ ACBS เป็นระบบที่ออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งในวัยเรียนปกติ และวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้มีโอกาสได้รับรองคุณสมบัติทางวิชาการ ทั้งนี้ระบบ ACBS ยังมีข้อจำกัดในการยอมรับจากสังคมภายในประเทศเมื่อเทียบกับปริญญาในระบบการศึกษาปกติ เว้นเสียแต่ว่ารัฐบาลได้ดำเนินการให้ระบบ ACBS มีมาตรฐานเทียบเคียงได้กับระบบปกติในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบางประเทศที่พบว่า นักศึกษาที่เรียนผ่านสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้รับการจ้างงานมากกว่าคนที่จบการศึกษาผ่าน MOOCs เพราะยังมีความกังวลเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารของผู้สมัครงานเหล่านี้ นอกจากนี้ มีงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของนักศึกษาในระบบ Non-degree พบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ อายุ และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน

กรณีประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีระบบที่เรียกว่า Prior learning assessment (PLA) ซึ่งเป็นช่องทางที่ประชากรมีโอกาสได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีการประเมินประสบการณ์และสมรรถนะของผู้เรียนที่มีอยู่เดิมก่อน ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์และสมรรถนะที่ได้รับจากการทำงาน การเข้ารับราชการทหาร การเดินทาง การทำงานอดิเรก และงานอาสาสมัครต่าง ๆ โดยการประเมินประสบการณ์และสมรรถนะดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนใช้เวลาเรียนและมีค่าใช้จ่ายลดลง อัตราการคงอยู่สูง และมีอัตราการเรียนจบสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ประเมินประสบการณ์และสมรรถนะ